

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Vnitas essentiæ inter Patrem & Filium contra arrianos probatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Potest salvari in Deo vera, propria, & summa A
ratio amicitia: Ergo datur in Deo realis Per-
sonarum distinctio. Major constat, omne enim
naturarum perfectionem sine imperfectione dicit, re-
quod perfectionem sine imperfectione dicit, re-
peritur in Deo amicitia autem hujus conditio-
nis est. Minor autem probatur. In Deo enim
per ordinem ad creaturas, summa amicitia esse
nequit; cum illas summè non possit diligere,
non enim summè diligibiles sunt; nec ad seip-
sum potest habere amicitiam, nisi sit realis dili-
gentis & dilecti distinctio: amicitia namque
est ad alterum, cum redamationem & aequali-
tatem imporet, teste Philosopho 8. Ethic. cap.
4. & 5. redamatio autem & aequalitas, realem
extremorum distinctionem exposcat. Unde
Gregorius homil. 17. in Evang. docuit charita-
tem minis quam inter duos haberi non posse:
Ergo stare nequit in Deo vera, propria, & sum-
ma ratio amicitia, absque reali Personarum di-
stinctione.

Secunda congruentia est. Ad bonum spectat
quod sit communicativum sui: Ergo ad sum-
mum bonum pertinet summè se communicare:
Sed in reali Personarum distinctione, non sal-
vatur summa Dei communicatio: Ergo admit-
tenda est in Deo realis Personarum distinctio.
Minor probatur: Creaturis Deus non commu-
nicat se summè, nam summa communicatio est
communicatio summi boni, summo modo: crea-
turis autem, etsi summa bonitas communice-
tur, non tamen summo modo communicatur:
Ibi autem ipsi summè communicare suam boni-
tatem non potest, nisi reali Personarum di-
stinctione admittatur; nam inter communican-
tem, & illum cui fit communicatio, realis distin-
ctio requiritur: Ergo in reali Personarum di-
stinctione, nequit subsistere summa communi-
catio Bonitatis Divinae. Unde Cyrillus libro
1. Thelauri cap. 1. Non potest esse perfecta Deitas, nisi
suum habeat, & fructum ex se pariat.

Confirmatur: Deus est felicitissimus: Ergo
debet esse plures Personarum in Divinis. Probatur
Consequencia: nulla enim perfecta est jucundi-
tas, nulla vera sine societate felicitas: creaturæ
autem cum sint dissimiles, & ab æterno non fue-
runt, non possunt dare Deo veram & perfectam
societatem, ut egregie dicitur S. Doctor infra
quæst. 31. art. 3. ad 1. his verbis: Licet Angeli & ani-
malia semper sint cum Deo, tamen, si non esset plu-
ritudo Personarum in Divinis, sequeretur quod Deus
esset solus vel solitarius. Non enim tollitur solitudo per
societatem alicujus quod est extranea natura. Dici-
tur enim aliquis solus esse in horto, quamvis sint ibi
multa planta, & animalia. Et similiter dicetur Deus
solus vel solitarius, Angelis & hominibus cum eo ex-
isterentibus, si non essent in Divinis plures Personæ.
Unde praeclare Tertullianus contra Praxeum. cap. 5.
ante omnia Deus erat solus, ipse sibi & mundus, & lo-
cus, & omnia; solus autem, quia nihil aliud extrinse-
cum esset illi: ceterum ne tunc quidem solus: habe-
bat enim secum quam habebat in semetipso rationem
suae suæ.

Dices, Ex infinitate divinarum naturarum colligi-
mus eam esse unam & immultiplicabilem: Sed
persona divina, ut distincta virtualiter ab essen-
tia, non minus est infinita: Ergo non minus est
una & immultiplicabilis.

Respondeo distinguendo Majorem. Ex infi-

Tom. II.

nitate simpliciter, concedo: Ex infinitate in cer-
to quodam genere, nego. Similiter distinguo
Minorem. Persona divina, ut distincta virtuali-
ter ab essentia, non minus est infinita simplici-
ter, nego Minorem; secundum propriam ratio-
nem relativam, concedo Minorem, & nego
Consequentiam.

Explicatur: Dupliciter potest considerari
Persona in Deo. Primò ut imbibit transcenden-
tialiter ipsam divinam essentiam; & hoc modo
est infinita simpliciter; quia tamen ut sic non
consideratur in ratione personæ, non est incon-
veniens quod in ratione personæ multiplicetur.
Secundò potest considerari, quatenus secun-
dum propriam rationem relationis distinguitur
virtualiter à natura, & hoc modo non exigit in-
finitatem simpliciter, sed intra propriam ratio-
nem; quæ ratio cum sit relativa, dicit necessariò
exclusionem termini quem respicit, atque aded
non petit infinitatem simpliciter, sed tantum in
propria ratione, v.g. Paternitas in ratione Pater-
nitatis, & ided non excludit quæcumque aliam
Personam, sed tantum alium Patrem. Si autem
essentia divina multiplicaretur, cum illa non
opponatur relativè, nec consequenter distin-
guatur ratione realis oppositionis, deberet distin-
gui per rationem formalem & essentialem,
quam non haberet alia natura, à qua hæc distin-
gueretur.

ARTICULUS III.

Unitas essentia inter Patrem & Filium con-
tra Arrianos probatur.

Dico secundò: Secunda Trinitatis Persona 20.
est ejusdem substantiæ & naturæ cum Patre.

Probatur primò conclusio ex Joan. cap. 10.
ubi Christus de seipso loquens ait: *Ego & Pater
unum sumus*: quibus verbis distinctio personalis
exprimitur, dicendo, *Ego & Pater*; unitas autem
essentiæ, cum additur, *unum sumus*: quod intelli-
gendum esse non de sola unitate affectus, sed de
unitate consubstantiali essentiæ, probant Basi-
lius libro 1. contra Eunomium, Chryostomus in
hunc locum, & alii Patres communiter: idque
constat ex verbis immediatè antecedentibus: *Et
non rapier quisquam eas de manu mea, Pater meus
quod dedit mihi majus omnibus est, & nemo potest ra-
pere de manu Patris mei: Ego & Pater unum sumus*:
Ex quibus verbis duplex argumentum confici-
tur, ad probandum Christum loqui de unitate
consubstantiali essentiæ. Primum est: Si solum
accepisset à Patre unionem secundum affectum,
quod Pater illi dedit, majus omnibus non esset;
non enim quidquam omnia superat, nisi perfe-
cta Divinitas: Sed Christus ait, quod dedit mihi
Pater, majus omnibus est. Ergo cum se unum cum
Patre fatetur, loquitur de unitate essentiæ. Un-
de Augustinus serm. 56. de verbis Domini: *Quod
ait unum, audiant Arriani: quod ait sumus, audiant
Sabelliani; & nec illi aequalis, nec illi alterum ne-
gando, sint vani.*

Secundum argumentum est: Unitatem istam 21.
sumpsit Christus pro medio, ad probandum ne-
minem posse ex ipsius manu proprias oves eripe-
re, in hunc modum. Nemo potest illas rapere de
manu Patris mei: Sed ego & Pater unum sumus:
Ergo

T

Ergo

Ergo nemo potest illas de manu mea eripere. Sed hic discutitur omni robore careret, nisi loqueretur de unitate cum Patre consubstantiali in essentia; cum ex sola hac unitate a qualitas virtutis arguatur: Ergo cum docet se unum cum Patre esse, loquitur de unitate consubstantiali essentia.

22. Nec obstat illud Joan. 17. Christi ad Patrem pro Discipulis orantis: *Charitatem quam dedisti mihi dedi eis, ut sint unum, sicut & nos unum sumus.* Ex quo deduci videtur, unitatem Christi cum Patre non esse per identitatem essentia: exoptabat enim Discipulis unitatem quam habent Pater & Filius: Sed non petebat illis unitatem consubstantiali essentia: Ergo inter Patrem & Filium hac unitas non reperitur. Hoc, inquam, non obstat, cum enim inter Christum & Deum Patrem, duplex unitas reperitur: scilicet amoris, quae vocatur affectiva, & unitas consubstantialis per identitatem essentia, primam solum, non secundam Discipulis exoptabat: quia tamen prima non excludit secundam, ex illa non sequitur secundae unitatis inter Deum Patrem & Christum negatio.

23. Secundò probatur: Inter Patrem & Filium est necessaria ad minus convenientia specifica in natura: Sed Verbum est Filius naturalis Patris: Ergo est ejusdem naturae cum illo: cumque natura divina numero multiplicari nequeat, ut constat ex fide, & ratione naturali, multisque argumentis demonstrat D. Thomas 1. contra Gent. cap. 42. & nos fusè ostendimus in Tractatu de natura Dei, ejusque attributis, politeismum expugnando: consequens fit, quòd inter primam & secundam Personam inveniatur omnimoda identitas essentia & natura. Major patet, Minor verò probatur ex variis locis Scripturae: nam Psalm. 2. & 88.

Matth. 11. Joan. 5. ad Roman. 1. ad Hebr. 1. & alibi passim, Christus Filius Dei appellatur. Imò etiam in veteri Testamento hoc nomen Filii Dei reperitur: nam Daniel. 3. Nabuchodonosor ait optimatibus suis: *Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos? Qui respondentes Regi dixerunt: vere Rex. Respondit & ait: Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est, & species quarti, similis FILIO DEI.* Ubi Augustinus orat. contra Judaeos, Paganos, & Arrianos, cap. 15. *O alienigena unde tibi hoc? Quis tibi annuntiavit Filium Dei? Quae lex, quis Propheta annuntiavit tibi Dei Filium? Nondum quidem mundo nascitur, & similitudo nascenti à te cognoscitur. Unde tibi hoc? Quis tibi istud annuntiavit? nisi quia scilicet sic te divinus ignis ita illuminavit, ut cum illic apud te captivi tenerentur inimici Judaei, sic diceres testimonium Filio Dei.* Bellè etiam Chrylogus term. 48. expendens verba illa Judaeorum, *Nomen hic est fabri filius?* subdit: *Dicebant, hic est fabri filius, sed cujus fabri filius non dicebant. Dicebant fabri filius, ut arte vili ars laereret authoris; & deitatis nomen, fabrile nomen absconderet. Christus erat fabri filius, sed illius, qui mundi fabricam fecit, non malleo, sed praecepto; qui elementorum membra, non ingenio, sed iustione compegit; qui massam saeculi, autoritate, non carbone conflagavit; qui Solem non terrene igne, sed superno calore succendit; qui lunam, tenebras, noctem formavit & tempora; qui stel-*

A las variâ luce distinxit: qui cuncta fecit ex nihilo, &c.

Respondent Arriani, Christum Dei Filium in Scriptura appellari, vel ratione creationis, vel ratione justificationis; ex quibus filiationis modis non sequitur identitas in natura cum Patre.

Sed hæc evasio frivola est, & contra illam obstat primò, quòd si hac solâ ratione Christus esset Filius Dei, posset primogenitus dici, non posset tamen unigenitus appellari: Sed Christus in Scriptura dicitur Filius Dei unigenitus, ut constat ex illo Joan. 1. *Vidimus gloriam ejus, quasi unigeniti à Patre:* Ergo non est Filius, largâ ratione creationis, neque adoptivus, ratione justificationis, sed naturalis & verus, ratione æternæ generationis.

Secundò, Filius verus idem est quod filius naturalis: Sed Christus dicitur verus Filius Dei, primâ Joan. ultimo, *Verus filius in vero Filio ejus:* Ergo est Filius naturalis.

Tertio, Moïses, ut pote vir justus & sanctus, fuit filius Dei adoptivus, & tamen Paulus ad Hebræos 3. illum servum appellat, per comparisonem ad Christum ut Filium; at enim, *Moses quidem fidelis erat in tota domo ejus, tanquam famulus, Christus verò tanquam filius in domo sua:* Ergo Christus non est filius ratione creationis, vel justificationis, sed ratione naturalis & æternæ generationis.

Quartò, Hoc filiationis genus reperitur etiam in Angelis: Sed Christus aliâ ratione dicitur filius, ac Angeli, ut constat ex Paulo ad Hebræos 1. sic dicente: *Cui enim dixit aliquando Angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te:* quod ad Christum dictum est: Ergo Christus est Filius verus & naturalis, per veram & propriam generationem.

Demique, Matthæi 16. laudatur maritus Petrus, eò quod alius de Christo dicitur basilum esse Heliam, alius Hieremiam, aut unum ex Prophetis, ipse Christum esse Filium Dei vivi confessus est: Sed non debuisset ita laudari & extolli hæc Petri confessio, si de filiatione adoptiva procederet, cum etiam alii sentientes Christum esse Heliam, aut Hieremiam, vel alterum ex Prophetis, ipsum Filium Dei adoptivum confiterentur: Ergo Petrus in Christo filiationem naturalem agnovit.

Potest etiam probari conclusio ex illo Psalm. 109. *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis.* Ubi David eodem & pari modo Dominum vocat illum qui dicit (qui utique est Pater) & illum cui dicit, nempe Filium: Ergo si tam Dominus est Christus, ac Pater, tam verus Deus est ac ille; quia potestas illa supremi dominii in Deitate fundatur. Hoc loco usus est Christus Dominus Matthæi vigesimo secundo ad probandum suam Divinitatem: Petrus Actorum 2. & Paulus ad Hebræos 1. ubi etiam ponderat illam particulam, *sede à dextris meis;* quæ contra ponitur omni creatura quantumcumque excellentissima; nulla enim sedet ex propria dignitate & meritis, sed mimistrat: ad quem (inquit) Angelorum dixit: *Sede à dextris meis, quoad usque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum:* Nonne omnes sunt administratores spirituum in ministerium miseri, &c.

Conti-

Confirmatur ex Augustino super eundem Psalmum, ubi notat quod Dominus Pater dixit Domino, scilicet Filio, *sede à dextris meis*. Sed quia ex hoc quod Filius sedet ad dexteram Patris, aliquis suspicari posset quandam superioritatem in Patre, respectu Filii; sicut eam ostendit Rex, cum filium aut principem ad dexteram suam collocat; ut hoc excludat, & indicet omnimodam esse æqualitatem inter Patrem æternam, & Filium, postea subiungit: *Dominus à dextris meis*, & docet Patrem ad dexteram Filii residere. Ad eandem æqualitatem ostendendam, Christus dixit: *Ego & Pater unum sumus*; seipsum primò nominans, quod videretur præ se ferre quandam inurbanitatem, nisi hoc dixisset ad ostendendam illam hæresim, quam prænoverat in Ecclesia occurrant, quæ dicebat quod Pater erat tempore, dignitate, & potentia anterior & perfectior Filio.

Denique probatur conclusio: Qui operatur omnia opera Dei, Deum adæquat in virtute; & cum virtus consequatur naturam, Deum etiam in natura adæquat: Sed Verbum operatur omnia opera Dei, ut constat Joan. 1. *Omnia per ipsum facta sunt*, & sine ipso factum est nihil: Ergo Patrem in virtute & natura adæquat.

Quod si Arriani respondeant, opera Dei Filium facere, non ut principale agens, sed ut instrumentum & instrumentum Patris, ex quo non sequitur quod sit illi æqualis in virtute. Contra hæc evasionem arguo primò ex illo Joan. 5. *Quisquamque facit Pater, hæc & Filius similiter facit*: Sed Pater virtute propria, & ut agens principale operatur: Ergo & Filius.

Secundò, Instrumentum & minister non operatur in vi proprii verbi, sed in verbo principalis agentis imperantis: Sed Apostolus ad Hebr. 1. ait quod *Christus portat omnia verbo virtutis sue*: Ergo non ut minister aut instrumentum, sed ut principale agens operatur.

Tertiò, Instrumentum & minister non operatur ut vult, sed secundum dispositionem alterius voluntatis sibi imperantis; undec similis aut tantus honor debetur ministro, quantus Domino imperanti: Sed Joan. 5. dicitur, *Sicut Pater vivos vivificat, ita & Filius quos vult vivificat*, & *Pater omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem*: Ergo idem quod patris.

Argumenta Arrianorum non erant alicujus ponderis: sic enim arguebant. Pater est major Filio: Joan. 14. *Pater major me est*. Filius est Patri subiectus 1. Corinth. 15. *Cum omnia ei subiecta fuerint, tunc ipse filius subiectus erit ei*, scilicet Patri. Preceptum à Patre accepit: Joan. 14. *Sicut mandatum dedit mihi, sic facio*. Patri etiam obediit: ad Philip. 2. *Factus obediens usque ad mortem*. Ab ipso clarificatus est: Joan. 12. *Pater clarifica Filium tuum*. Insuper ab eo potestatem accepit, Matth. ultimo: *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra*. Fuit etiam in tempore genitus: Psalmo 2. *Ego hodie genui te*. Sed hæc omnia cum vera Filii Divinitate, cum æqualitate ad Patrem, & identitate essentiæ cum illo repugnant: Ergo Filius non est ejusdem naturæ cum Patre.

Respondet in Christo duas esse naturas, humanam scilicet & divinam: secundum istam, æqualitatem, coeternitatem, & consubstantialitatem habet cum Patre: secundum humanitatem minor est Patre, subditus illi & obediens,

Tem. II.

præcepta suscipiens, & ab illo clarificatus: potestatem etiam judiciariam ipsi ut homini convenientem accepit in tempore; Divinam autem illi convenientem ut Deo, non in tempore, sed ab æterno habet. Quod si in tempore dicitur data, est quia in tempore fuit manifestata; & sic dicitur in tempore genitus, quia in tempore illius æterna generatio fuit manifestata hominibus. Cæterum si hæc argumenta Arrii aliquid probarent; convincerent etiam, Filium non esse omnium creaturarum supremam, cujus contrarium ipse docebat: cum ad Hebræos 2. dicatur minoratus ab Angelis. Sicut ergo ex hoc non sequitur inferioritas Christi respectu Angelorum, nisi tantum ratione humanæ naturæ; ita ex eo quod ter major Filio dicatur, non infertur Filium esse minorem Patre, nisi tantum secundum humanitatem.

Secundò arguebant Arriani. Vera Divinitas defectu scientiæ non patitur: Sed in Filio defectus scientiæ invenitur, ut constat ex Marci 13. ubi Christus loquens de die iudicii ad suos Discipulos, dixit: *De die autem illo, vel hora, nemo scit, nec Angelus in celo, neque Filius, nisi Pater*.

Hoc testimonium cui potissimum Arriani confidebant, varias patitur explicationes. Prima est: hæc verba, *neque Filius*, intelligi de Filio hominis, non naturali, sed adoptivo. Sed illa displicet: quia Filius adoptivus supponebatur exclusus per illam particulam, *nemo*, id est nullus homo, & per illam, *nec Angelus in celo*; omnis enim filius adoptivus, vel est Angelus, vel homo: Ergo superflue adderetur, *nec Filius hominis*, si per Filium hominis, filius adoptivus Dei intelligeretur.

Secunda explicatio est: Christum ignorare diem iudicii, non quia Deus, sed quatenus homo est; sumendo ly, *quatenus*, non specificativè, sed reduplicativè; id est non negando quod humanitas Christi prædictum diem cognoverit, sed quod illum cognoverit scientiâ humanâ, illum enim non scivit, nisi revelatione divinâ. Quam explicationem doctissimè defendit noster Malvenda lib. 2. de Antichristo cap. 23.

Tertia explicatio est sancti Augustini libro 1. de Trinit. cap. 12. & libro 83. quæstionum quæst. 32. ubi docet quod idèò Christus dicitur nescire diem iudicii, quia non facit hominem aliquem aut Angelum scire diem illum; sicut è converso ex persona Dei dicitur Genes. 22. *Nunc cognovi quod timeas Dominum*, id est cognoscere alios feci, ut explicat idem Augustinus tomo 4. lib. de Essentia Divinitatis. Hanc interpretationem amplectitur S. Thomas in compendio Theologiæ cap. 242. & Cassiodorus ad Psalmum 9. eamque latè prosequitur noster Alvarez in commentariis super Isaiam, cap. 7. numero 31.

Ad idem redit quod alii dicunt: Christum diem illum nescivisse, ut Legatum Patris æterni, & Doctorem Gentium, in ordine scilicet ad publicationem, sed veluti sub secreto, & non ad revelandum aliis: quo modo loquendi sapius uti solemus, dum earogati quæ sub secreto accepimus, illa nos ignorate respondemus.

Hinc interpretationi acquiescunt omnes ferè Theologi, & Scripturæ Interpretes, excepto Maldonato, qui illam ut improbabilem rejicit: quia (inquit) si Christus idèò diceretur nescire iudicii diem, quia illum nobis non revelavit, vel

quia nescivit illum ad alii revelandum, eadem ratione dici posset Patrem illum ignorare, cum nemini illum Pater revelaverit. Unde aliam interpretationem subjungit, dicens solum Patrem dici scire diem iudicii, quia solus Pater ex officio illum sciebat; solius enim Patris, inquit, est constituere diem, quo mundus solvendus est. Quæ interpretatio merito displicet Malvendæ, ubi supra, illamque impugnat hæc ratione. Ad Christum ex officio pertinet iudicium mundi, juxta illud Joan. 5. *Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio*: Sed ad officium Iudicis pertinet diem scire quo iudicaturus est: Ergo Christus illius diei notitiam ex officio habuit.

Sed quidquid sit de Maldonati explicatione, à communi recedendum non est, maxime ex tam levi fundamentum, cui facile respondetur cum D. Thoma 3. parte quæst. 10. art. 1. ad 1. negando sequelam. Nam licet Pater diem iudicii nobis non revelaverit, illum tamen Christo ut homini revelavit; unde sub secreto illum scivit, solum respectivè ad nos; non tamen absolute, sicut Christus, qui illum diem nemini revelavit.

34. Denique arguebant Arriani. Vel generatio Filii est jam absoluta, vel non? Si absoluta est: Ergo habuit finem: At quod habuit finem in tempore, habuit etiam initium. Si autem non est absoluta: Ergo Filius non est perfectus, cuius generatio non est absoluta & perfecta.

Sed hoc sophisma facile diluitur, dicendo perfectam esse Filii generationem, non quasi cessaverit; est enim actio æterna; juxta illud Psalmi 2. *Ego hodie genui te*, id est in æternitate genero; sed quia illius generationis terminus perfectè existit. Eodem sensu creatio mundi est perfecta non quasi cessaverit, conservatur enim perpetuè, & conservatio est perpetua & durans creatio; unde Christus ait Joan. 5. *Pater meus usque modo operatur*, scilicet mundum creans; sed quia mundus existit perfectè, perfecta est mundi creatio.

ARTICULUS IV.

Spiritum sanctum esse verum Deum, ac proinde ejusdem essentia cum Patre & Filio, contra Macedonios ostenditur.

Dico tertio, Spiritum sanctum esse verum Deum, ac proinde Patri & Filio consubstantialem.

35. Probatum primò: Habere Templum, & esse nostram beatitudinem ac finem ultimum, soli vero Deo convenit: Sed hæc in Scriptura tribuuntur Spiritui sancto: Ergo verus Deus est. Minor probatur: De primo enim dicitur 1. ad Corinth. 6. *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti*? De altero verò 1. Petri 1. *Spiritu sancto misso de celo, in quem desiderant Angeli prospicere*: Ille autem in quem Angeli desiderant prospicere, est eorum beatitudo ac finis ultimus: Ergo, &c.

36. Secundò: Solius Dei est, propria secreta cognoscere, unde Isaiæ 24. in persona Dei dicitur: *Secretum meum mihi*. Revelatio etiam mysteriorum, est solius Dei opus, juxta illud Daniëlis 2. *Est Deus in celo revelans mysteria*. Sed hæc Spiritui sancto conveniunt, ut de primo constat 1. ad Corinth. 2. *Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei*. De secundo patet 1. ad Corinth. 14. *Spiritus*

A loquitur mysteria: Ergo Spiritus sanctus est verus Deus.

Tertio: Esse ubique, soli Deo competit; unde Hieremiæ 23. in persona Dei dicitur, *Cælum & terram ego impleo*. Sed hoc convenit Spiritui sancto, juxta illud Sapientiæ 1. *Spiritus Domini replevit orbem terrarum*: Ergo idem quod prius.

Quartò: Creatio est opus solius Dei: Sed creatio Spiritui sancto tribuitur: Ergo est verus Deus. Minor constat ex Psalm. 32. ubi dicitur: *Verbo Domini cælifirmati sunt, & Spiritus eius omnis virtus eorum*. Et Psalm. 103. *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur*. Et Judith 16. *Missi Spiritus, & creata sunt*.

37. Quintò: Resuscitare à mortuis est operatio propria Dei, unde Joan. 1. dicitur: *Sicut Pater suscitavit mortuos, & vivificavit, sic Filius quos vult vivificat*: Sed virtus resuscitationis Spiritui sancto convenit, ut constat ex Paulo ad Roman. sic dicente: *Qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vivificavit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis*: Ergo est Deus.

Denique, Loqui per os Prophetarum, est à proprio solius Dei, juxta illud Numerorum 12. *Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum*: Sed hoc Spiritui sancto attribuitur, dicitur enim in Actibus Apost. cap. 1. *Oportet impleri scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David*. Et 2. Petri 1. *Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines*: Ergo Spiritus sanctus est verus Deus.

Dices cum Macedonianis: Dei operationes attribui Spiritui sancto, non per auctoritatem, sed per ministerium. Verum in contrarium militat illud Pauli 1. ad Corinth. 12. ubi diversis donis Dei enumeratis, subdit: *Hæc omnia operatur unus atque idem Spiritus dividens singulis prout vult*: Sed per ministerium operans, & non per auctoritatem, non tam operatur ut vult, quam alterius arbitrio subicitur: Ergo Dei operationes, non per ministerium, sed per auctoritatem, Spiritui sancto attribuuntur. Adde quod Psalm. 32. Spiritus sanctus dicitur firmare cælos, ut Spiritus oris Dei: Non ergo ut minister aut instrumentum illius; sic enim esset extranea persona, non verò ipsius oris divini Spiritus.

Contra Divinitatem Spiritus sancti opponitur olim Macedonius, primò illud ad Roman. *Spiritus postulat pro nobis*: At si Spiritus S. esset Deus, non postulat, sed daret: Ergo non est verus Deus.

Secundò opponebat id quod Joan. 16. de Spiritu sancto dicitur: *Quæcumque audierit loquatur, & annuntiabit vobis*: At qui audire debet, & instrui, ut alius loquatur, non est Deus, qui instructione non eget: Ergo, &c.

Ad primam objectionem respondeo cum Augustino Epist. 121. cap. 15. Paulum asserere quod Spiritus sanctus postulet, quia interpellare sanctos facit. Unde supra dixerat: *Adjuvat infirmitatem nostram*. Vel etiam dici potest cum S. Thoma super hunc locum Apostoli, quod Spiritus sanctus postulat, id est postulantes nos facit. Sic Genes. 22. dicitur, *Nunc cognovi quod dixit Dominum*, id est cognoscere feci.

Ad secundam dicendum cum Basilio contra Eunomium, Spiritum sanctum audire à Patre & Filio ea quæ loquitur; non per instructionem &